

ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

2 грудня 2014 року

м. Київ

Колегія суддів Судової палати в адміністративних справах і Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України у складі:

головуючого Кривенка В.В.,

суддів: Гриціва М.І., Гуменюка В.І., Гусака М.Б., Коротких О.А., Кривенди О.В., Лященко Н.П., Маринченка В.Л., Охрімчук Л.І., Панталієнка П.В., Прокопенка О.Б., Романюка Я.М., Самсіна І.Л., Сеніна Ю.Л., Терлецького О.О., Яреми А.Г., –

розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом Кулинич Вікторії Григорівни до виконавчого комітету Хмельницької міської ради (далі – Виконком) про зобов'язання забезпечити жилим приміщенням,

в с т а н о в и л а:

У грудні 2010 року Кулинич В.Г. звернулася до суду з позовом, у якому просила зобов'язати Виконком забезпечити її позачергово благоустроєним жилим приміщенням.

Вона обґрунтувала свої вимоги тим, що у зв'язку із призначенням на посаду старшого помічника прокурора в іншу місцевість вона відповідно до частини шостої статті 49 Закону України від 5 листопада 1991 року № 1789-ХІІ «Про прокуратуру» (у редакції, чинній на час виникнення спірних відносин; далі – Закон № 1789-ХІІ) має право на отримання житла позачергово. Виконком протягом шести місяців мав забезпечити її благоустроєним жилим приміщенням у позачерговому порядку. Однак, звернувшись до Виконкому із заявою про надання

їй з сім'єю житла, отримала відмову, що підтверджено листом від 8 листопада 2010 року.

Хмельницький міськрайонний суд Хмельницької області постановою від 24 грудня 2010 року позовні вимоги задовольнив: зобов'язав Виконком забезпечити Кулинич В.Г. благоустроєним жилим приміщенням.

Львівський апеляційний адміністративний суд постановою від 6 листопада 2013 року постанову суду першої інстанції змінив: зобов'язав Виконком надати Кулинич В.Г. благоустроєне жиле приміщення в м. Хмельницькому відповідно до встановлених норм жилої площі. В решті постанову суду першої інстанції залишив без змін.

Вищий адміністративний суд України ухвалою від 12 серпня 2014 року рішення судів першої та апеляційної інстанцій залишив без змін виходячи з того, що відмова відповідача забезпечити позивача житлом є незаконною та суперечить чинному законодавству, оскільки згідно з частиною шостою статті 49 Закону № 1789-ХІІ прокурори і слідчі прокуратури, призначені на роботу в іншу місцевість, протягом шести місяців забезпечуються виконавчими комітетами місцевих Рад благоустроєним жилим приміщенням у позачерговому порядку.

У заяві про перегляд судових рішень Верховним Судом України Виконком, посилаючись на неоднакове застосування касаційними судами положень частини шостої статті 49 Закону № 1789-ХІІ та статті 46 Житлового кодексу Української РСР (далі – ЖК), просить скасувати ухвалу Вищого адміністративного суду України від 12 серпня 2014 року.

На обґрунтування заяви додав ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 3 вересня 2014 року (№ 6-25353св14), у якій касаційний суд дійшов висновку, що статтею 46 ЖК не встановлено переважне право на одержання жилих приміщень перед всіма іншими категоріями позачерговиків для прокурорів, призначених на роботу в іншу місцевість, позивач мала бути забезпечена житлом у порядку черги після того, як будуть забезпечені житлом особи, які перебувають у списку осіб, що мають право на позачергове одержання житла раніше неї, що відповідає б положенням статті 43 ЖК.

Аналіз наведених рішень судів касаційної інстанції дає підстави вважати, що суди неоднаково застосували одні і ті самі норми матеріального права у подібних правовідносинах, при цьому у справі, що розглядається, – неправильно.

Вирішуючи питання про усунення розбіжностей у застосуванні касаційними судами положень частини шостої статті 49 Закону № 1789-ХІІ та статті 46 ЖК у подібних правовідносинах, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах і Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України виходить із такого.

Відповідно до статті 43 ЖК громадянам, які перебувають на обліку потребуючих поліпшення житлових умов, жилі приміщення надаються в порядку черговості.

Згідно з положеннями частини першої статті 46 ЖК поза чергою жиле приміщення надається інвалідам Великої Вітчизняної війни і прирівняним до них у встановленому порядку особам протягом двох років з дати прийняття рішення про включення їх до списку на позачергове одержання жилого приміщення, а з них інвалідам I групи з числа учасників бойових дій на території інших держав –

протягом року з визначенням переважного права інвалідів Великої Вітчизняної війни і прирівняних до них у встановленому порядку осіб на одержання жилих приміщень перед всіма іншими категоріями позачерговиків.

Поза чергою жила приміщення може надаватися також в інших випадках, передбачених законодавством (частина друга статті 46 ЖК).

Частиною шостою статті 49 Закону № 1789-ХІІ встановлено, що прокурори і слідчі прокуратури, призначені на роботу в іншу місцевість, протягом шести місяців забезпечуються виконавчими комітетами місцевих Рад благоустроєним жилим приміщенням у позачерговому порядку.

Враховуючи те, що статтею 46 ЖК не встановлено переважне право на одержання жилих приміщень перед всіма іншими позачерговиками для прокурорів, призначених на роботу в іншу місцевість, Кулинич В.Г. мала бути забезпечена житлом у порядку черги після того, як будуть забезпечені житлом особи, які перебувають у списку осіб, що мають право на позачергове одержання житла раніше неї, що відповідало б положенням статті 43 ЖК.

Оспорюване судове рішення не містило застереження про те, що рішення про задоволення позову не впливає на необхідність при його виконанні дотримуватися встановленої черги позачерговиків.

Виходячи з наведеного висновку касаційного суду у справі, що розглядається, про зобов'язання Виконкому забезпечити позивача благоустроєним житлом у позачерговому порядку з переважним правом на одержання жилого приміщення перед всіма іншими категоріями позачерговиків є помилковим.

Аналогічний правовий висновок щодо застосування норм матеріального права міститься, зокрема, у постанові Верховного Суду України від 4 червня 2014 року (справа № 6-50цс14).

Отже, заява Виконкому підлягає задоволенню, ухвала Вищого адміністративного суду України від 12 серпня 2014 року – скасуванню, а справа – направленню на новий касаційний розгляд.

Крім того, колегія суддів двох зазначених вище судових палат Верховного Суду України знаходить за необхідне указати про належність даного спору до повноважень цивільних судів. Приписи пункту 1 частини 1 статті 15 Цивільного процесуального кодексу України прямо встановлюють правило про захист прав, зокрема, що виникають із житлових відносин, у порядку цивільного судочинства. Поняття «житлові відносини», на думку колегії суддів, в контексті змісту наведеної норми включає і право на одержання житла в зв'язку з проходженням публічної служби, оскільки норма не містить винятку зі встановленого нею загального правила.

Відповідно до статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом.

Європейський суд з прав людини у справі *Zand v. Austria* від 12 жовтня 1978 року вказав, що словосполучення «встановлений законом» поширюється не лише на правову основу самого існування «суду», але й на дотримання таким судом певних норм, які регулюють його діяльність. Поняття «суд, встановлений законом» у частині першій статті 6 Конвенції передбачає «усю організаційну структуру судів, включно з (...) питаннями, що належать до юрисдикції певних категорій судів (...)».

З огляду на це не вважається «судом, встановленим законом» орган, котрий, не маючи юрисдикції, судить осіб на підставі практики, яка не передбачена законом.

Відповідно до частини другої статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України до адміністративних судів можуть бути оскаржені будь-які рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень, крім випадків, коли щодо таких рішень, дій чи бездіяльності Конституцією чи законами України встановлено інший порядок судового провадження.

Розглядаючи справу, суди всіх інстанцій виходили з того, що спір у цій справі є публічно-правовим та належить до юрисдикції адміністративних судів. На думку колегії суддів, такий висновок не ґрунтується на правильному застосуванні норм матеріального права з огляду на те, що в цьому випадку неоднаково застосовано статтю 6 Конвенції стосовно «суду, встановленого законом». Беручи до уваги те, що визначальним принципом здійснення правосуддя в адміністративних справах є принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі і обов'язок суб'єкта владних повноважень доказувати правомірність своїх дій чи рішень, на відміну від визначального принципу цивільного судочинства, який полягає у змагальності сторін, суд, який розглянув справу, не віднесено до його юрисдикції, не може вважатися «судом, встановленим законом» у розумінні частини першої статті 6 Конвенції.

Керуючись статтями 241–243 Кодексу адміністративного судочинства України, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах і Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України

п о с т а н о в и л а:

Заяву виконавчого комітету Хмельницької міської ради задовольнити.

Ухвалу Вищого адміністративного суду України від 12 серпня 2014 року скасувати, а справу направити на новий касаційний розгляд.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого пунктом 2 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України.